

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Кісліцина Ірина Олександрівна УЧАСТЬ ПРОКУРОРА В УКЛАДЕННІ УГОД ПРО ВИЗНАННЯ ВИНУВАТОСТІ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО КОРУПЦІЙНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ТА ЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.	351
Ковальчук Інна Сергіївна ПІДТРИМАННЯ ПУБЛІЧНОГО ОБВИНУВАЧЕННЯ ПРОКУРОРОМ : ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ ПІДХІД.	355
Кравченко Марина Олександрівна ЛЕГІТИМНІСТЬ ЯК ОДНА З ОЗНАК СУДОВОЇ ВЛАДИ.	357
Кубасенко Андрій Володимирович КРИТЕРІЙ ТА ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ: ДОСВІД АЗІЙСЬКИХ КРАЇН	359
Храпенко Олена Олегівна ОНЛАЙН-КОНСУЛЬТАЦІЇ ТА ЦИФРОВІ ПЛАТФОРМИ: НОВА ЕРА НАДАННЯ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ	362
Нестерчук Лілія Петрівна НАЦІОНАЛЬНЕ АНТИКОРУПЦІЙНЕ БЮРО УКРАЇНИ У СИСТЕМІ АНТИКОРУПЦІЙНИХ ІНСТИТУТІВ: ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ	366
Гривенко Владлен Вікторович ЩОДО ВПЛИВУ ВОЄННОГО СТАНУ НА ІНСТИТУТ АДВОКАТУРИ	370
Зубрицький Олександр Олександрович ЗМІНИ В ДИСЦИПЛІНАРНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ДОСВІД ВКДКА	372
Мозгалюв Віктор Юрійович ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПРИ МІЖНАРОДНИХ ПЕРЕДАЧАХ ТОВАРІВ ВІЙСЬКОВОГО ТА ЦИВІЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.	375
Чорний Максим Михайлович ЩОДО ЗОВНІШНЬОГО ВИГЛЯДУ ПРОКУРОРА	379
Шербатий Роман Романович ПРОФЕСІЙНА МОТИВАЦІЯ КАНДИДАТІВ НА ПОСАДУ СУДДІ У КОНТЕКСТІ ДОБОРУ ДО МІСЦЕВОГО СУДУ	381
СЕКЦІЯ 8. ТРУДОВЕ ПРАВО ТА ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ Й ПРАКТИКИ	
Чанишева Галія Інсафівна ПРАВО НА СТРАЙК ЗА ПРОЄКТОМ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО КОЛЕКТИВНІ ТРУДОВІ СПОРИ»	386
Бориченко Катерина Валеріївна ЩОДО ПРАКТИКИ ІНДЕКСАЦІЇ ПЕНСІЙ В УКРАЇНІ	390
Бурак Володимир Ярославич ПРО ПОШУК НОВОЇ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.	393
Венедіктов Сергій Валентинович ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.	396
Вишинецька Світлана Василівна ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ВИМОГ ДИРЕКТИВИ 2019/1152 ПРО ПРОЗОРИ ТА ПЕРЕДБАЧУВАНІ УМОВИ ПРАЦІ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ.	399
Lagutina Iryna Victorivna ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND SAFETY AND HEALTH AT WORK.	401

Гривенко Владлен Вікторович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури*

ЩОДО ВПЛИВУ ВОЄННОГО СТАНУ НА ІНСТИТУТ АДВОКАТУРИ

Запровадження воєнного стану на території України вплинуло на всі сфери суспільного та державного життя. Адвокатура України зіткнулася з численними викликами та була змушена адаптуватися до нових умов, що простежується як у діяльності окремих адвокатів, так і в роботі органів адвокатського самоврядування. Варто погодитися з точкою зору С. Іваницького щодо того, що Україна є великою європейською державою і війна по-різному вплинула на адвокатів, які мешкають, наприклад, у південних та західних областях [1, с. 75].

Щодо впливу воєнного стану на адвокатську діяльність, можна виокремити такі зміни та виклики:

1) вступ адвокатів до складу Збройних Сил України (до прикладу, серед адвокатів Одеської області близько чотирьохсот адвокатів вступили до лав ЗСУ, з яких приблизно сто зупинили своє право на заняття адвокатською діяльністю) [2];

2) міграція адвокатів закордон або набуття статусу внутрішньо переміщених осіб;

3) актуалізація проблеми ототожнення адвоката з клієнтом у випадку надання правничої допомоги російським військовополоненим (як зауважує Н. Бакаянова, окрім гострої реакції суспільства у бік адвокатів, фіксуються й інші складнощі у здійсненні адвокатської діяльності з захисту від обвинувачення, наприклад, Комітет з питань безоплатної правової допомоги при Національній асоціації адвокатів України, привертаючи увагу до порушення гарантії заборони ототожнення адвокатів з клієнтами, вказував на фактичні відмови в оплаті роботи адвокатів по таким справам та заяви керівництва Координаційного центру з надання правової допомоги про те, що адвокати взагалі мають відмовлятися від захисту воєнних злочинців [3, с. 122]);

4) додаткові витрати часу під час здійснення професійної діяльності, зумовлені оголошенням повітряної тривоги (наприклад, перенесення судових засідань або перерви в роботі органів та установ);

5) підвищення затребуваності в адвокатах-фахівцях в галузі військового та мобілізаційного права, що обумовлюється збільшення запитів від мобілізованих осіб та членів їх родин.

Щодо впливу воєнного стану на діяльність органів адвокатського самоврядування, слід звернути увагу на:

1) створення нових структурних елементів в рамках органів адвокатського самоврядування (до прикладу, Національною асоціацією адвокатів України було створено Опікунську раду 03.03.2022 р. задля розподілу благодійної допомоги адвокатам та їх сім'ям, що постраждали внаслідок воєнних дій; ця Рада взає-

модіє з радами адвокатів регіонів з питань надання інформації про адвокатів, постраждалих внаслідок воєнних дій);

2) зміни у графіках та умовах роботи органів адвокатського самоврядування (зокрема, на початку дії воєнного стану НААУ працювала в дистанційному форматі);

3) прийняття рішень, спрямованих на врегулювання адвокатської діяльності в умовах воєнного стану (до прикладу, 03.03.2022 р. Радою адвокатів України прийнято Рішення № 24 «Про особливості проходження адвокатами військової або альтернативної (невійськової) служби у період воєнного стану», в якому було висловлено позицію: «у період воєнного стану не вважати порушенням вимог щодо несумісності проходження військової або альтернативної (невійськової) служби адвокатами та не застосовувати таку підставу для притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності» [4]. У Додатку до Рішення Ради адвокатів України № 60 від 02.08.2022 р. зазначено, що попереднє рішення Ради адвокатів України не звільняє адвокатів від виконання вимог ст. 7 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо зупинення адвокатської діяльності в зв'язку з виникненням обставин несумісності [5]);

4) збільшення кількості заходів із підвищення професійного рівня адвокатів, присвячених питанням, актуальність яких зумовлена запровадженням воєнного стану (щодо практики адміністративних судів у справах з мобілізаційного права, проблематики захисту прав внутрішньо переміщених осіб в Україні тощо).

Отже, функціонування адвокатури в умовах воєнного стану можна розглядати як окремий етап у періодизації її становлення та розвитку в незалежній Україні. Цей період характеризується низкою організаційних, морально-етичних, процедурних, безпекових та інших викликів, які впливають як на щоденну діяльність адвокатів, так і на функціонування органів адвокатського самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Іваницький С. Українська адвокатура в умовах війни: національний та зарубіжний контекст. *Вісник кримінального судочинства*. 2023. № 3-4. С. 73-88.

2. Адвокати воюють, боронять нашу державу, адже іншого вибору немає: в.о. голови Ради адвокатів Одеської області Олена Джабурія. *Advocat post*. 2023. URL: <https://advokatpost.com/advokaty-voiuut-boroni-at-nashu-derzhavu-adzhe-inshoho-vyboru-nemaie-v-o-holovy-rady-advokativ-odeskoi-oblasti-olena-dzhaburiia/>

3. Бакаянова Н. М. Про проблему ототожнення адвоката з клієнтом в умовах воєнного стану. *Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень*: у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. Т. 2. С. 121-124.

4. Про особливості проходження адвокатами військової або альтернативної (невійськової) служби у період воєнного стану: Рішення Ради адвокатів

України № 24 03.03.2022 р. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-03-24-r-shennya-rau-24_6244383f5d80a.pdf

5. Щодо виконання адвокатами вимог, передбачених пунктом 2 частини 1 статті 7 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»: Рішення Ради адвокатів України № 60 від 02.08.2022 р. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-08-02-r-shennya-rau-60_62fcfb1dae508.pdf

Ключові слова: адвокат, адвокатура, воєнний стан, адвокатське самоврядування, Національна асоціація адвокатів України.

Keywords: advocate, advocacy, martial law, bar self-government bodies, Ukrainian National Bar Association.

Зубрицький Олександр Олександрович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури,
адвокат*

ЗМІНИ В ДИСЦИПЛІНАРНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ДОСВІД ВКДКА

Верховенство права, яке визнається засадничим конституційним принципом функціонування правової системи України, вимагає від усіх суб'єктів юридичної професії неухильного дотримання норм професійної етики та стандартів поведінки. У цьому контексті інститут дисциплінарної відповідальності адвокатів набуває особливої ваги як інструмент забезпечення професійної доброчесності, збереження довіри до інституту адвокатури та утвердження справедливого правосуддя.

Останні зміни у процедурному регулюванні діяльності ВКДКА, ініційовані Радою адвокатів України, свідчать про намір впровадити більш ефективну, транспарентну й відповідальну модель дисциплінарного провадження. Їх системний аналіз дозволяє окреслити нові вектори розвитку адвокатського самоврядування у світлі демократичних стандартів та принципів належного процесу.

Оновлений порядок витребування матеріалів скарги надає нове значення динаміці провадження. Згідно з новою редакцією регламенту, кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури (КДКА) регіонального рівня зобов'язані передавати запитані матеріали до ВКДКА не пізніше трьох календарних днів з моменту надходження запиту. Порушення цього строку тягне за собою формування акту про ненадходження матеріалів, який обговорюється на засіданні комісії. Відповідальність покладається персонально на голову КДКА, що створює новий формат інституційної підзвітності [1].

Таким чином, забезпечується механізм дисциплінарної відповідальності не лише щодо адвокатів, а й у межах функціонування самих кваліфікаційних органів, що є новелою у системі адвокатського самоврядування.